

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาบทบาทของแม่คนเดียวต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่บุตรธิดา

ผู้วิจัย : นางสาววิไล บุญธวัชชัย

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาทวี มหาบุญโญ ผศ.ดร.,ป.ธ.๙, B.A., M.A., M.Phil., Ph.D.

: ดร.ศศิวรรณ กำลังสินเสริม, ศศ.บ.(โภชนาการชุมชน),

พธ.ม.(พระพุทธศาสนา), พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของแม่คนเดียวต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่บุตรธิดา” มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของครอบครัวแม่คนเดียวในสังคมไทย (๒) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของแม่และหลักธรรมสำหรับแม่คนเดียวในพระพุทธศาสนาเถรวาท (๓) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักธรรมในการปลูกฝังจริยธรรมแก่บุตรธิดาของแม่คนเดียว

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการผสมผสานการวิจัยเชิงเอกสารกับวิธีการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต (Life history approach) ของกลุ่มตัวอย่างศึกษา คือ ผู้เป็นแม่ในครอบครัวแม่คนเดียวจำนวน ๗ ราย ผลการวิจัย พบว่า

สภาพปัญหาของครอบครัวแม่คนเดียวในสังคมไทย พิจารณาจากปัญหาของผู้เป็นแม่ มี ๓ ประการ คือ (๑) ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเงิน (๒) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูก (๓) ปัญหาด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มาจาก (๑) ความบกพร่องในการทำหน้าที่ของผู้เป็นแม่ (๒) การขาดแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง จากการศึกษาในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า แม่พึงปฏิบัติต่อกับลูกด้วยหน้าที่อันสำคัญ ๓ อย่าง ได้แก่ (๑) ให้การดูแลและเลี้ยงดู (๒) ให้การอบรมสั่งสอน (๓) ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง นอกจากนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของแม่ในครอบครัวแม่คนเดียวเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องใน ๓ ด้าน หลักธรรมเหล่านั้น ได้แก่ (๑) ทัณฺณธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม และหลักโกคอาทียะ (ด้านเศรษฐกิจและการเงิน) (๒) สาราณียธรรม และหลักธรรมว่าด้วยทิส ๖ (ด้านความสัมพันธ์) และ (๓) พรหมวิหารธรรม และฆราวาสธรรม (ด้านการอบรมเลี้ยงดู)

การประยুক্তหลักธรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่บุตรธิดาของแม่คนเดียวมี ๓ แนวทาง โดยการปฏิบัติบนหลักการพื้นฐาน และ เจื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม) ดังนี้ (๑) แนวทางการประยুক্তหลักธรรมด้านเศรษฐกิจและการเงิน มี ๓ หลักการ คือ ความพอเพียง ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และ ๒ เจื่อนไข คือ หลักวิชาความรู้ในการประกอบอาชีพ และหลักคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย และความพอเพียง (๒) แนวทางในการประยুক্তหลักธรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว มี ๓ หลักการ คือ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความเอื้ออาทร และ ๒ เจื่อนไข คือ หลักความรู้จักตัวเอง และหลักคุณธรรมด้านความมีสัจจะ ความอดทนอดกลั้น และความเสียสละ (๓) แนวทางในการประยুক্তหลักธรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูมี ๓ หลักการ คือ ความประพฤติเป็นแบบอย่าง ความเสมอต้นเสมอปลาย การให้อภัย และ ๒ เจื่อนไข คือ หลักความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู และหลักธรรมด้านความกตัญญูกตเวทิตา ความเมตตา ความกรุณา และอุเบกขา